

DOI 10.29254/2077-4214-2021-2-160-153-155

УДК 378.014.6:378.018.43:004:616.31

Беліков О. Б., Рощук О. І., Белікова Н. І.

ЯКІСНА ОСВІТА СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В РЕАЛІЯХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Буковинський державний медичний університет (м. Чернівці)

belikovsasha@ukr.net

Вступ. Пандемія COVID-19 внесла чимало коректив у сучасну медичну освіту. Зокрема, це введення дистанційної форми навчання для студентів медиків, яка ще кілька років тому була просто неможливою [1]. Не зважаючи на те, що сьогодні панує ера глобальної діджиталізації та є великий вибір інформаційно-комунікаційних технологій, не всі були готові до ефективного впровадження он-лайн навчання. Викладачі вищої школи стикнулися з рядом проблем: необхідністю швидкої організації онлайн занять без необхідного методологічного забезпечення, низькою мотивацією студентів до ефективної самоосвіти та проблемами технічного характеру серед учасників навчального процесу [2, 3].

Підготовка висококваліфікованого спеціаліста на додипломному рівні – це запорука його майбутньої конкурентоспроможності на ринку праці. Для лікарів стоматологів це неможливо без формування клінічного мислення, що є особливо проблематичним під час дистанційного навчання, яке триває вже понад рік. Тому треба шукати шляхи забезпечення якості медичної освіти навіть в складних умовах онлайн навчання.

Мета – розглянути особливості дистанційного навчання студентів стоматологічного факультету та обрати напрямки подальшої оптимізації навчального процесу.

Результати дослідження та їх обговорення: Перехід на дистанційну форму навчання допоміг виявити ряд проблем сучасної медичної освіти: відсутність інноваційного мислення у викладачів «старої школи», несприйняття дистанційної форми освіти у медицині, брак досвіду у формуванні онлайн курсів, відсутність вітчизняної методології та власне практики дистанційного викладання, технічні проблеми [4]. Просто «перенести» схему традиційного заняття в онлайн-режим за звичним планом є неможливим. Для оптимізації навчального процесу потрібне оновлення навчальних програм, використання сучасних ІТ технологій, залучення інвестицій в онлайн освіту.

В той же час, дистанційна форма навчання є досить близькою для сучасного студентства. Вона відрізняється зручністю для здобувачів освіти, економічною ефективністю, інтерактивністю, інклюзивністю та інтернаціональністю. Вимушений перехід на дистанційну освіту забезпечив швидке впровадження інтерактивних методів навчання, зростання педагогічної майстерності та комп'ютерної грамотності серед викладачів різних поколінь [5].

Сьогодні існує велика кількість програм для проведення он-лайн конференцій, наприклад: Microsoft

Teams від Office 365, Zoom, Google Meet, платформа Google Classroom та ін. Більшість є безкоштовною, що гарантує їх доступність для студентів, з потужними функціональними можливостями. Вкрай важливою є організація вебінарів для викладачів ЗВО щодо роботи з програмним забезпеченням та використанням функціоналу у повному об'ємі.

В умовах карантину значно зросла частка самостійної роботи студентів. Щоб полегшити студентам пошук достовірної інформації та покращити засвоєння матеріалу у Буковинському державному медичному університеті (БДМУ) ще у 2010 році створено сервер дистанційного навчання «MOODLE». Там розміщені всі необхідні для навчання методичні, довідкові матеріали, навчальні посібники, тестові та ситуаційні завдання, мультимедійні файли, презентації лекцій.

Вкрай важливим є безпосередній контакт з викладачем, можливість обговорити проблемні питання та отримати консультацію. Тому практичні та семінарські заняття в БДМУ проводяться у режимі онлайн-конференцій у програмі Google Meet. Під час таких занять для викладачів вкрай важливо використовувати весь свій педагогічний потенціал, застосовуючи принципи особистісно-орієнтованого навчання, технологію фасилітації. Остання полягає у допомозі студентам, їх підтримці, вмінні викладача організувати роботу у групі, максимально задіявши потенціал усіх учасників. Для цього треба дотримуватися принципів міждисциплінарної інтеграції, застосовувати індивідуально-диференційований підхід, подавати навчальний матеріал на високому фаховому і науково-методичному рівнях, обирати оптимальні інтерактивні технології для полегшення засвоєння матеріалу студентами [6].

Однією з переваг дистанційного навчання є тренування комунікативних навичок. Вони є вкрай важливі, адже допоможуть майбутнім спеціалістам чітко і зрозуміло доносити свою позицію пацієнтам, правильно їх розуміти та надавати ефективні консультації. Як свідчить практика, не всі студенти мають однаковий рівень навичок спілкування. Тому їх варто стимулювати під час групового обговорення, частіше надавати слово, якщо заняття відбувається за сценарієм бесіди «один на один», коли мікрофон увімкнений лише в одного студента.

Спілкування з викладачем поєднується із заповненням робочих зошитів, малюванням альбомів згідно рекомендованого списку малюнків, написанням та захистом історії хвороби.

Дистанційне навчання, на жаль, не може забезпечити опанування практичними навичками в повному об'ємі. Студенти стоматологічного факультету особливо вразливі в цьому питанні, адже під час навчання вони повинні ретельно відпрацьовувати стоматологічні маніпуляції, якщо не біля крісла з реальним пацієнтом, то хоча б на фантомі.

Візуалізація клінічної картини основних стоматологічних захворювань під час онлайн-занять в БДМУ здійснюється за допомогою розв'язання ситуаційних задач з фото пацієнтів, демонстрацією PowerPoint презентацій. Практичні навички демонструються у відео та відео-лекціях, записаних на кафедрі ортопедичної стоматології БДМУ, у відеоматеріалах, які знаходяться у вільному доступі на хостингу YouTube. Формування якісного відео-контенту на кафедрі, з одного боку, є позитивним моментом, однак, з іншого боку, воно вимагає від викладача чимало часу, технічного супроводу та вміння опрацювати відзнятий матеріал за допомогою програм відео-монтажу, що потребує залучення додаткових спеціалістів.

У світлі проблеми здобуття практичних навичок чимало авторів відзначають необхідність розробки симуляційних програм для написання історії хвороби та тренажерів для відпрацювання практичних маніпуляцій. Особливої уваги потребує створення освітніх стандартів та сучасного методологічного забезпечення для дистанційної форми навчання.

На нашу думку, дистанційна освіта все ще не може зайняти один рівень із традиційним навчанням. Однак вона може бути перспективним напрямком для післядипломної медичної освіти у вигляді дистанційних освітніх курсів, що особливо актуально у світлі Наказу МОЗ України від 22.02.2019 № 446 про безперервний професійний розвиток лікарів. Також здобутий досвід дистанційної освіти потрібно, одночасно, використовувати на традиційних заняттях, зокрема, інтерактивні технології, графічний та відеоматеріал тощо.

Висновки. Отже, дистанційна форма навчання повинна забезпечити якісну освіту студентам стоматологічного факультету в умовах надзвичайної ситуації – пандемії. Вона має поєднувати продуктивну взаємодію викладача із студентами із індивідуально-диференційованим підходом, застосуванням технології фасилітації, сучасною подачею матеріалу та ретельним контролем навчального процесу. Створення міцної теоретичної бази у студентів під час дистанційного навчання, засвоєння алгоритмів виконання практичних навичок та формування клінічного мислення шляхом розв'язання ситуаційних задач допоможуть їм успішно впровадити свої знання у практику за більш сприятливих умов на офлайн заняттях. Досвід застосування інтерактивних технологій потрібно в подальшому активно впроваджувати в традиційному навчанні.

Література

1. Kushch OH, Omelianchuk VM, Bessarab HI, Zhernova NP, Stepanova NV, Tykhonovska MA, et al. Dystantsiine navchannia v systemi medychnoi osvity (pershyi dosvid kafedry normalnoi fiziologii ZDMU). Medychna osvita. 2017;4:85-9. DOI: 10.11603/me.2414-5998.2017.4.8283. [in Ukrainian].
2. Taylor D, Grant J, Hamdy H, Grant L. Transformation to learning from a distance. MedEdPublish [Internet]. 2020 [cited 2021 Apr 20];9(1):1-12. Available from: <https://www.mededpublish.org/manuscripts/2999>.
3. Bezkorovayna IM, Ryadnova VV, Steblovska IS. Dystantsiina forma medychnoi osvity. Vistnyk problem biolohii i medytsyny. 2021;1(159):151-3. DOI: 10.29254/2077-4214-2021-1-159-151-153. [in Ukrainian].
4. Pelekhan LI, Moiseienko MI, Ivanochko VM, Voitovych SA. Pro osoblyvosti orhanizatsii navchalnoho protsesu v period karantynu. Materialy naukovykh konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu. Aktualni pytannia pidvyshchennia yakosti osvithnoho protsesu; 2020 Sep 18; Ivano-Frankivsk. Ivano-Frankivsk: Ivano-Frankivskyi natsionalnyi medychnyi universytet; 2020. s. 48. [in Ukrainian].
5. Lisetska IS. Dystantsiina forma navchannia studentiv-medykiv yak vykyk sohodennia. Suchasna pediatriia. Ukraina. 2020;7(111):81-6. DOI: 10.15574/SP.2020.111.81. [in Ukrainian].
6. Bondar NV, Yashchuk OD. Fasylytatyvnyi pidkhyd u vykladanni dystsypliny «Latynska mova ta medychna terminolohiia» studentam medychnykh vyshiv. Materialy naukovykh konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu. Aktualni pytannia pidvyshchennia yakosti osvithnoho protsesu; 2020 Sep 18; Ivano-Frankivsk. Ivano-Frankivsk: Ivano-Frankivskyi natsionalnyi medychnyi universytet; 2020. s. 3. [in Ukrainian].

ЯКІСНА ОСВІТА СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В РЕАЛІЯХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Беліков О. Б., Роцук О. І., Белікова Н. І.

Резюме. Пандемія коронавірусу внесла свої корективи у сучасну медичну освіту, запровадивши дистанційну форму навчання для студентів медичних ВНЗ, яка ще кілька років тому була просто неможливою. Не зважаючи на те, що сьогодні панує ера глобальної діджиталізації та великий вибір інформаційно-комунікаційних технологій, не всі учасники навчального процесу були готові до ефективного впровадження он-лайн навчання. Викладачі стикнулися з рядом проблем: необхідністю швидкої організації онлайн занять без необхідного методологічного забезпечення, низькою мотивацією студентів до ефективної самоосвіти та проблемами технічного характеру.

Мета: розглянути особливості дистанційного навчання студентів стоматологічного факультету та обрати напрямки подальшої оптимізації навчального процесу.

Використання сервера дистанційного навчання «MOODLE» значно полегшує студентам виконання самостійної роботи, забезпечує їх достовірною інформацією та покращує засвоєння матеріалу. Безпосередній контакт з викладачем під час онлайн-конференцій у програмі Google Meet дає можливість обговорити проблемні питання та отримати детальну консультацію.

Отже, дистанційна форма навчання повинна забезпечити якісну освіту студентам стоматологічного факультету в умовах надзвичайної ситуації – пандемії. Вона має поєднувати продуктивну взаємодію викладача із студентами із індивідуально-диференційованим підходом, застосуванням технології фасилітації, сучасною подачею матеріалу та ретельним контролем навчального процесу. Створення міцної теоретичної бази у сту-

дентів під час дистанційного навчання, засвоєння алгоритмів виконання практичних навичок та формування клінічного мислення шляхом розв'язання ситуаційних задач допоможуть їм успішно впровадити свої знання у практику за більш сприятливих умов на офлайн заняттях. Досвід застосування інтерактивних технологій по-трібно в подальшому активно впроваджувати в традиційному навчанні.

Ключові слова: медична освіта, дистанційне навчання, студенти стоматологічного факультету, фасилітація, практичні навички.

QUALITATIVE EDUCATION OF STUDENTS OF THE DENTAL FACULTY IN THE REALITIES OF DISTANCE LEARNING

Belikov O. B., Roshchuk O. I., Belikova N. I.

Abstract. The coronavirus pandemic has made adjustments to modern medical education by introducing distance learning for medical students, which was simply impossible a few years ago. Despite the fact that today is the era of global digitalization and a wide range of information and communication technologies, not all participants of the educational process were ready for the effective implementation of online learning. Teachers faced with a big amount of problems: the necessity to organize quickly online classes without the necessary methodological support, low motivation of students to effective self-education and technical problems.

Objective: to consider the features of distance learning of students of the Faculty of Dentistry and choose areas for further optimization of the educational process.

The usage of the distance learning server "MOODLE" greatly facilitates students' independent work, provides them with reliable information and improves the assimilation of material. Direct contact with the teacher during online conferences in the Google Meet program provides an opportunity to discuss problematic issues and get detailed advices.

Thus, distance learning should provide quality education of students of the Faculty of Dentistry in an emergency – a pandemic – conditions. It should combine productive interaction of the teacher with students with an individually-differentiated approach, application of facilitation technology, modern presentation of material and careful control of the educational process. Creating a strong theoretical base for students during distance learning, mastering algorithms for practical skills and forming clinical thinking by solving situational problems will help them to successfully implement their knowledge in practice under more favorable conditions in offline classes. The experience of using interactive technologies should be further actively implemented in traditional learning.

Key words: medical education, distance learning, students of the Faculty of Dentistry, facilitation, practical skills.

Рецензент – проф. Ткаченко І. М.

Стаття надійшла 23.12.2020 року

DOI 10.29254/2077-4214-2021-2-160-155-158

УДК 378.147+37.041+614.253.4

Вірстюк Н.Г., Кочержат О.І., Лучко О.Р., Василечко М.М., Вакалюк І.І., Човганюк О.С., Гаман І.О.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ – ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ)

oksana.kocherzhat@gmail.com

Реалізація внутрішнього потенціалу особистості студента, побудова внутрішніх і зовнішніх факторів формування професійної культури залежить від успішної організації позааудиторної роботи студентів як процесу їх саморозвитку. У нормативних документах у сфері виховної освіти, пов'язаних зі стратегічним курсом України до європейської інтеграції, вказано на необхідність реорганізації системи виховання у вищих навчальних закладах.

Успішність стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та співробітництво з НАТО залежать від забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування фахівцями, які володіють знаннями і навичками, необхідними для виконання завдань із реалізації державної політики в цій сфері [1].

Особливості підготовки студентів у вищих медичних закладах зумовлена цілями й особливостями їхньої майбутньої професійної діяльності. Відповідно до галузевих освітніх стандартів, лікар повинен виконувати важливі професійно-соціальні функції: на основі глибоких теоретичних знань за даними об'єктивного та інструментально-лабораторного до-

слідження, вміти оцінити стан пацієнта, поставити діагноз, призначити лікування, досконало володіти технікою медичних маніпуляцій, самостійно і швидко приймати рішення, особливо при невідкладних станах та клінічно мислити [2].

Щоб підготувати кваліфікованих спеціалістів потрібно давати студентам можливість самостійно вирішувати задачі, що виникають під час навчання, та виконувати їх практично. Таким методом є самостійна позааудиторна робота (СПР) – процес в якому домінує елемент самореалізації [2].

СПР – це не лише засіб зростання інтелектуального потенціалу, професійної культури, а й платформа формування відповідальності, оволодіння засобами самоактуалізації, самовиховання, самоосвіти [3].

При організації СПР співробітники кафедри фармакології та внутрішньої медицини №3 імені професора Бережницького М.М. враховують індивідуальні здібності студента, допомагають розкрити його творчий потенціал та кращі якості майбутнього лікаря, шукають засоби мотивації до такої праці.

Мета роботи – вивчити особливості самостійної позааудиторної роботи студентів на кафедрі фарма-